

BAZA PROJEKTÓW

BADANIA

Informacje przedstawione w niniejszym dokumencie zgromadzone zostały na podstawie stron internetowych poszczególnych organizacji i instytucji. Centrum Stosunków Międzynarodowych nie ponosi odpowiedzialności za jakość prezentowanych tam informacji. Wszelkie prawa autorskie dotyczące tekstów odnoszących się do poszczególnych organizacji należą do tych organizacji. Niemniej jednak wykorzystanie niniejszej bazy we własnych badaniach i publikacjach powinno być jasno wskazane przez autora.

Niniejsza baza projektów powstała w ramach projektu iMAP – Mapa inicjatyw integracyjnych w Polsce, który zrealizowany został przy wsparciu Europejskiego Funduszu na rzecz integracji obywateli państw trzecich oraz budżetu państwa.

Spis treści:

Legenda	3
BADANIA WARSZAWA	4
ADMINISTRACJA WARSZAWA	4
NGO WARSZAWA	4
1 Europejska Unia Małych i Średnich Przedsiębiorstw oraz Klasy Średniej UNICORN	5
A) Badanie: Potrzeby i problemy integracyjne wysoko wykwalifikowanych imigrantów	5
2 Fundacja im Stefana Batorego:	11
C) Współpraca Międzynarodowa	11
3 Partnerstwo @lterCamp	13
4 Fundacja Ocalenie	14
H) Udział w badaniach nad sytuacją uchodźców w Polsce	14
5 Fundacja Rozwoju „Oprócz Granic”	14
D) Défi. Wielowymiarowe wyzwania: badanie potencjału integracji migrantów w Polsce	15
6 Instytut Spraw Publicznych	16
D) SAŚIEDZI CZY INTRUZI. Badania dyskryminacji cudzoziemców w Polsce	16
7 Ośrodek Badań nad Migracjami UW	17
8 Polskie Towarzystwo Prawa Antydyskryminacyjnego	18
9 Międzynarodowa Organizacja ds. Migracji (IOM)	18
A) Migracje a zdrowie: Wzmocnienie ochrony zdrowia publicznego	18
10 Stowarzyszenie Interwencji Prawnej	20
D) Ewaluacja funkcjonowania instytucji społecznego wsparcia m. st. warszawy w zakresie właściwej realizacji praw przymusowych migrantów	20
E) Metodologia przygotowania bazy danych do identyfikacji zdarzeń o charakterze dyskryminacyjnym, ksenofobicznym czy rasistowskim	21
G) PRZYJAZNY URZĄD DLA KAŻDEGO. Ewaluacja funkcjonowania Wydziału Spraw Cudzoziemców Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego	22
H) SAŚIEDZI CZY INTRUZI - badania dyskryminacji cudzoziemców w Polsce	23
9 Afryka Inaczej	24
A) Badanie opinii publicznej na rzecz integracji obywateli państw afrykańskich w Polsce	24
B) Tacy sami-wsparcie procesu integracji obywateli państw afrykańskich w Polsce i ich aktywizacja za pośrednictwem blogów i narzędzi internetowych	24
C) Wsparcie procesu integracji obywateli państw afrykańskich za pośrednictwem Internetu i wolontariatu (Collegium Civitas)	24
12 Caritas Polska / Warszawa	24
A) Laboratoria integracji. Integracja obywateli państw trzecich w wybranych krajach Unii Europejskiej w kontekście instytucjonalnym	24
BADANIA POZNAŃ	25
ADMINISTRACJA POZNAŃ	25
NGO POZNAŃ	25
1 Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Centrum Badań Migracyjnych	25
A) Bariery i czynniki sprzyjające integracji obywateli państw trzecich na rynku pracy, w służbie zdrowia oraz edukacji. Antropologiczne studium przypadku miasta Poznania	25

BADANIA KRAKÓW	26
ADMINISTRACJA KRAKÓW	26
NGO KRAKÓW	26
1 Ormiańskie Towarzystwo Kulturalne	26
BADANIA KATOWICE	27
ADMINISTRACJA KATOWICE	27
NGO KATOWICE	27

Legenda

Obszary:	Odbiorcy
E – Edukacja PS – Polityka Społeczna PO - Prawa Obywatelskie WS - Wymiar Sprawiedliwości OZ – Opieka Zdrowotna WK - Wydarzenia Kulturalne B – Badania F – Finansowanie WM – Współpraca Międzynarodowa	OPT – Obywatele Państw Trzecich DOPT – Dzieci Obywateli Państw Trzecich C – Cudzoziemcy (jeżeli nie było nic wspomniane specjalnie o OPT) R - Repatrianci U – uchodźcy OP – Obywatele Polski OPN – Obywatele Polski Nauczyciele OPU – Obywatele Polski Urzędnicy OPM – Obywatele Polski Młodzież OPD – Obywatele Polski Dzieci WWP – Wysoko Wykwalifikowani Pracownicy

BADANIA WARSZAWA

ADMINISTRACJA WARSZAWA

NGO WARSZAWA

- 1 Europejska Unia Małych i Średnich Przedsiębiorstw oraz Klasy Średniej UNICORN: INT, C, WWP
- 2 Fundacja im Stefana Batorego: E, F, WS, B – NGO, OP, OPU, WM
- 3 Partnerstwo @IterCamp: PS, WS, B – U
- 4 Fundacja Ocalenie: PO, PS, WS, E, WK, B – U, OPT, OPU
- 5 Fundacja Rozwoju „Oprócz Granic”: E, WS, PS, B – OPT
- 6 Instytut Spraw Publicznych: E, PS, WS, B – OPT, U
- 7 Ośrodek Badań nad Migracjami UW: B - C
- 8 Polskie Towarzystwo Prawa Antydyskryminacyjnego: E, PO, WS, B – C, inne
- 9 IOM: E, PS, PO, WS, OZ, WK, B – C, U, OPT, OPN, OP, OPU, DOPT, WM
- 10 Stowarzyszenie Interwencji Prawnej: WS, E, PS, PO, B – C, U, OPT, OPN, DOPT
- 11 Afryka Inaczej: E, PS, PO, WK, B – C, OP
- 12 Caritas Polska/Warszawa: B – OPT, WM

\

1 Europejska Unia Małych i Średnich Przedsiębiorstw oraz Klasy Średniej UNICORN

A) Badanie: Potrzeby i problemy integracyjne wysoko wykwalifikowanych imigrantów

a) Opis badania.

Jeszcze kilka dekad temu migracje międzynarodowe, częściej były migracjami definitywnymi lub długookresowymi. Obecnie jednak, na skutek wzmożenia procesów globalizacji, wzrosło znaczenie migracji czasowych (Richmond 1969; Castells 2007). We współczesnym świecie ludzie są coraz bardziej mobilni, coraz częściej zmieniają miejsce zamieszkania, a co za tym idzie, w ciągu życia kilka razy są zmuszeni przystosowywać się do nowego otoczenia kulturowo-społecznego. **Wysoko wykwalifikowani imigranci stanowią szczególnie mobilną kategorię migrantów.** Mobilność w skali globalnej stała się naturalnym zjawiskiem i koniecznym etapem w karierze zawodowej osób pracujących w usługach oraz na stanowiskach wymagających specjalistycznych kwalifikacji.

Znaczenie mobilności doceniane jest również w **polityce migracyjnej realizowanej na szczeblu Unii Europejskiej (UE)**. Jedną z elementarnych zasad funkcjonowania Unii jest swoboda przepływu osób pomiędzy państwami członkowskimi i podejmowania pracy w innych krajach UE. Mobilność wspomaga wymianę kwalifikacji i podnosi innowacyjność gospodarki UE, która – zgodnie ze strategią lizbońską – ma się stać najbardziej konkurencyjna i dynamiczna na świecie. Wobec tego w maju 2009 r. Rada Unii Europejskiej przyjęła dyrektywę dotyczącą ułatwienia „Warunków wjazdu i pobytu obywateli krajów trzecich w celu zatrudnienia na stanowiskach wymagających wysokich kwalifikacji” (2009/50/WE). Nowe działania polityczne Unii wspierają imigrację czasową osób posiadających wyższe wykształcenie lub wyższe kwalifikacje zawodowe nie będących obywatelami UE . Jednocześnie pojawił się **nowy problem, który wymaga badań, a jest nim integracja tej kategorii imigrantów.**

Polska nie wypracowała dotychczas polityki migracyjnej; nie istnieje nawet doktryna migracyjna, na bazie której powinna powstać taka polityka (Okólski, Górny, Grabowska-Lusińska, Lesińska 2009; Kaczmarczyk, Okólski 2008). Nowe uregulowania w tej kwestii wprowadzane są ad hoc pod wpływem pojawiających się impulsów zewnętrznych (konieczność dostosowania prawa polskie do prawodawstwa UE) i wewnętrznych (luki na rynku pracy). Choć w Polsce nie istnieje polityka migracyjna, to kwestia migracji wysoko wykwalifikowanych imigrantów oraz integracji imigrantów na rynku pracy została uwzględniona w „Krajowym Planie Działań na rzecz Zatrudnienia na lata 2009-2011” (KPDZ) opracowywanym przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej (MPiPS) .

b) CEL BADANIA I PROBLEMY BADAWCZE

Projekt ma charakter eksploracyjny.

I) Po pierwsze, stanowi on pilotaż metody badania, w tym sprawdzenie możliwości doboru próby do badania wysoko wykwalifikowanych cudzoziemców z krajów trzecich w Polsce.

II) Po drugie, celem badania jest również rozpoznanie problemów związanych z integracją wysoko wykwalifikowanych imigrantów z krajów trzecich pochodzących z Chin, Rosji, Turcji i Ukrainy przybywających do Polski.

W badaniu przyjmujemy szeroką definicję wysoko wykwalifikowanej osoby. To osoba, która posiada wyższe wyuczone kwalifikacje zawodowe, czyli wyższe wykształcenie (co najmniej tytuł licencjata lub inżyniera lub/i magistra). Zastosowanie powyższej definicji pozwala na objęcie badaniem również osoby, które nie pracują na stanowiskach wymagających wysokich kwalifikacji, choć takie kwalifikacje posiadają.

Integracja analizowana będzie w czterech wymiarach: w wymiarze instytucjonalno-prawnym, ekonomiczno-zawodowym, społecznym i kulturowym. Wymiar instytucjonalno-prawny jest

rozumiany jest jako integracja imigrantów do systemu instytucji publicznych i uregulowań prawnych kraju przyjmującego (Piekut 2008). Integracja w tym wymiarze określa warunki wjazdu i pobytu nowoprzybyłego wysoko wykwalifikowanego imigranta w kraju przyjmującym. Liczne problemy w integracji do życia w Polsce mogą wynikać z istnienia nieodpowiednich przepisów prawa stwarzających bariery dla funkcjonowania cudzoziemca.

Integracja w wymiarze ekonomiczno-zawodowym oznacza sposób alokacji imigrantów na rynku pracy, zdolność do zabezpieczenia jego potrzeb ekonomicznych oraz możliwość wykorzystania posiadanych kwalifikacji do awansu zawodowego (Biernat 2008). Powodzenie na rynku pracy kraju migracyjnego zwykle decyduje o kontynuacji bądź zaniechaniu migracji. Analiza problemów i potrzeb wysoko wykwalifikowanych imigrantów na polskim rynku pracy jest kluczowa w perspektywie tworzenia mechanizmów polityki migracyjnej, mających zachęcać tę kategorię cudzoziemców do podejmowania pracy w Polsce.

Integracja w wymiarze kulturowym rozumiana jest jako posiadanie odpowiednich kompetencji językowych oraz znajomość oraz akceptowanie określonych norm oraz wartości (Grzymała-Każłowska 2008a). Znajomość języka kraju pobytu uważana jest za jedno z kluczowych elementów procesu integracji. Jest to zdolność warunkująca uczestnictwo w kulturze kraju migracji, zrozumienie jego systemu wartości, wchodzenie w bliższy kontakt z nowymi osobami (Halik, Nowicka 2002). Innym aspektem adaptacji kulturowej jest przejmowanie wzorów kulturowych, czyli ustalonych sposobów zachowania i myślenia danego społeczeństwa, np. obyczajów i zwyczajów. Badanie integracji powinno uwzględniać również podtrzymywanie kompetencji językowych, jak i norm i wartości pochodzących z kultury ojczystej imigranta.

Wymiar społeczny integracji rozumiany jest jako podtrzymywanie i nawiązywanie relacji społecznych z przedstawicielami własnej grupy narodowej (w Polsce oraz w kraju pochodzenia) oraz z przedstawicielami społeczeństwa przyjmującego (Grzymała-Każłowska 2008a). Rozbudowane relacje z przedstawicielami społeczeństwa przyjmującego mogą świadczyć o zaawansowaniu procesu adaptacyjnego (Coleman 1988). Natomiast posiadanie znajomych tylko pośród przedstawicieli własnej grupy etnicznej może świadczyć o braku otwartości danej grupy cudzoziemskiej na społeczność większościową. Innym istotnym aspektem integracji społecznej jest przynależność do organizacji społecznych (Goldlust, Richmond 1974).

Integracja jest procesem nie tylko wielowymiarowym, ale i dwukierunkowym. Z uwagi na eksploracyjny charakter badania koncentrujemy się tylko na cudzoziemcach, którzy przystosowują się do życia w Polsce. Oczywiście jest jednak, że pod wpływem kontaktu z przedstawicielami odmiennych kultur zmieniają się postawy społeczeństwa polskiego czy polskie prawodawstwo dotyczące praw i obowiązków imigrantów.

Zjawisko migracji jest procesualne. Proces przemieszczenia się do innego kraju w celu podjęcia pracy można podzielić na dwa zasadnicze etapy – etap przed przekroczeniem granicy danego kraju i etap integracji w kraju migracji. W związku z tym badanie zostanie przeprowadzone w grupie migrantów przygotowujących się do wyjazdu za granicę w wybranych krajach trzecich oraz podczas ich pobytu w Polsce.

b1) Badanie okoliczności wyjazdu cudzoziemców do Polski

Celem tej części badania jest odpowiedź na pytanie, jakie problemy na etapie przygotowania do wyjazdu do Polski napotykać pracownicy z wyższym wykształceniem mający zamiar podjąć zatrudnienie lub prowadzić własną działalność gospodarczą w Polsce. Badanie cudzoziemców przygotowujących się do wyjazdu do Polski będzie skupiało się na zagadnieniach instytucjonalno-prawnych. W szczególności poszukiwana będzie odpowiedź na następujące pytania badawcze:

1. Dlaczego cudzoziemcy decydują się na wyjazd do Polski?

- Czy jest to swobodny wybór, czy jedyna z możliwych opcji migracji zarobkowej?

2. W jaki sposób cudzoziemcy organizują wyjazd zarobkowy do Polski?

- W jaki sposób cudzoziemcy nawiązują kontakt z pracodawcą? Czy poprzez rekrutację przez instytucje państwowe w ramach umów (bilateralnych i innych) o zatrudnieniu pracowników obcokrajowców w Polsce/UE, agencje pracy, indywidualne kontakty z pracodawcą czy również z wykorzystaniem sieci migranckich?

3. Jakie trudności formalno-instytucjonalne pojawiają się na etapie przygotowań do migracji?

- Jakie są trudności w wypełnianiu formalnych wymogów związanych z podjęciem zatrudnienia w Polsce? Czy są to problemy z pozwoleniem na pracę? Jaka jest rola pracodawcy w przygotowaniu dokumentacji?
- Jakie są trudności w wypełnieniu formalnych wymogów wjazdu na obszar UE? Jakie trudności pojawiają się w procedurze aplikacji o wizę z pozwoleniem na pracę lub z podjęciem działalności gospodarczej?
- Jakie są trudności w dostępie do informacji na temat warunków życia w kraju przyjmującym? Czy potrzebne jest doradztwo, większa ilość informacji na temat warunków życia w Polsce?

b2) Badanie wysoko wykwalifikowanych cudzoziemców w Polsce

Celem tej części badania jest analiza integracji wysoko wykwalifikowanych imigrantów pochodzących z Chin, Rosji, Turcji i Ukrainy, którzy są aktywni na polskim rynku pracy. Dokonana zostanie diagnoza pojawiających się problemów podczas organizacji przyjazdu i podejmowania pracy w Polsce, ocena wykorzystania kwalifikacji tej kategorii pracowników na polskim rynku pracy oraz identyfikacja problemów w sferze kulturowo-społecznej integracji. W szczególności poszukiwana będzie odpowiedź na następujące pytania badawcze:

- Jakie są przyczyny podejmowania pracy w Polsce przez cudzoziemców?

1. Jak przebiega integracja imigrantów w wymiarze instytucjonalno-prawnym?

- Przyjazd do Polski – przebieg procedury obejmującej uzyskanie dokumentów pobytu i napotykanie podczas niej trudności (koszty uzyskania dokumentu, czas oczekiwania na dokument, kontakt z urzędnikami, problemy z dostarczeniem odpowiednich dokumentów itd.)
- Z jakich instytucji publicznych korzystają cudzoziemcy w Polsce (sądownictwo, pomoc społeczna, edukacja, służba zdrowia, urzędy)? W jakich sytuacjach? Co utrudnia możliwość dostępu a faktyczne korzystanie (bariera językowa, brak informacji i niezajomość prawa).

2. Jak przebiega integracja imigrantów na polskim rynku pracy?

- Jakie są sposoby podejmowania pracy przez cudzoziemców w Polsce (przyjazd indywidualny, wysłani przez pracodawców, w ramach umów bilateralnych, korzystając z pośrednictwa agencji pracy, inny)?
- W jaki sposób cudzoziemcy poszukują pracy w Polsce (czy korzystają ze wsparcia znajomych, instytucji publicznych, organizacji pozarządowych, prywatnych agencji pośrednictwa pracy, wyspecjalizowanych portali internetowych)?
- Jakie są najbardziej powszechne formy aktywności zarobkowej danej grupy cudzoziemców w Polsce (praca najemna, praca w wolnych zawodach, prowadzenie własnej działalności gospodarczej)?
- Czy imigranci są aktywni zawodowo tylko w Polsce czy jednocześnie w innych krajach (transnarodowi biznesmeni, Hannerz 2006)?

- Jakie bariery napotykać cudzoziemcy na polskim rynku pracy?

o Jakie trudności pojawiają się podczas nawiązania stosunku pracy (podczas uzyskania zezwolenia na pracę) czy założenia własnej działalności gospodarczej?

o Czy pojawiają się bariery w rozwoju kariery zawodowej (tzw. „szklany sufit”), czy migranci awansują zawodowo)?

o Jakie trudności pojawiają się podczas prowadzenia własnej działalności gospodarczej (przepisy prawa i obciążenia administracyjne (biurokracja), zatrudnianie pracowników, koszty pracy, wysokość podatków i opłat, itd.)?

• Czy przedsiębiorcy cudzoziemscy współpracują z polskimi czy zagranicznymi przedsiębiorcami? Jakie są obserwowane przez cudzoziemców różnice w stylu pracy pomiędzy Ch/R/T/U i Polakami (kultura organizacyjna pracy por. Kochanowicz, Marody 2003)? Jakie trudności i korzyści wynikają ze współpracy grup odmiennych kulturowo?

3. W jaki sposób wykorzystywane są kwalifikacje posiadane przez cudzoziemców pracujących w Polsce (knowledge mobility, Millar, Salt 2008)?

• Czy cudzoziemcy podejmują prace zgodne ze swoimi kwalifikacjami? Jeśli nie, to dlaczego?
• Jakie problemy pojawiają się w związku z koniecznością nostryfikacji dyplomów i uwierzytelnienia posiadanych kwalifikacji przez cudzoziemców?
• Jakie umiejętności/kwalifikacje posiadane przez cudzoziemców pomagają im w funkcjonowaniu na polskim rynku pracy?

4. Jakie problemy napotykają cudzoziemcy podczas integracji w sferze kulturowo-społecznej w Polsce?

• Czy cudzoziemcy uczą się języka polskiego? W jakich sytuacjach stosują język polski, a kiedy język ojczysty (praca, dom)? W jakim stopniu znajomość języka polskiego jest przydatna w ich pracy zawodowej? Jakie problemy napotykają cudzoziemcy podczas nauki języka polskiego? W jaki sposób cudzoziemcy podtrzymują znajomość języka ojczystego? Czy cudzoziemcy uczą języka ojczystego dzieci?
• Czy cudzoziemcy praktykują polskie oraz rodzime obyczaje i zwyczaje w Polsce? Jakie napotykają trudności w praktykowaniu polskich oraz swoich obyczajów i zwyczajów kulturowych?
• Z kim cudzoziemcy nawiązują relacje społeczne z Polakami oraz innymi cudzoziemcami? Jakie napotykają trudności w nawiązywaniu relacji społecznych w Polsce?
• Czy cudzoziemcy partycypują w stowarzyszeniach i innych organizacjach w Polsce? Czy są to organizacje skierowane do Polaków, cudzoziemców, czy osób o różnej narodowości? Jeśli nie uczestniczą, jakie są problemy i potrzeby imigrantów w tym zakresie?

c) ZDEFINIOWANIE GRUPY DOCELOWEJ BADANIA

Z uwagi na założenie, iż integrację imigrantów badamy na etapie przed wyjazdem do Polski i w trakcie pobytu w kraju przyjmującym, w badaniu przyjmujemy dwie definicje imigranta.

Na etapie przed wyjazdem:

Potencjalny imigrant ekonomiczny z kraju trzeciego to obcokrajowiec nie będący obywatelem kraju UE posiadający wyższe wykształcenie, który występuje do polskiej jednostki konsularnej o wizę krajową do Polski z pozwoleniem na pracę.

Na etapie pobytu w kraju przyjmującym:

Imigrant – grupą, która nas interesuje są cudzoziemcy nie będący obywatelami UE przebywający w Polsce:

- a. legalnie
- b. powyżej 1 roku lecz nie dłużej niż 5 lat
- c. aktywni zawodowo (poszukujący pracy lub pracujący)
- d. pochodzący z Chin, Turcji, Rosji i Ukrainy.

Ad a. Legalnie – posiadający ważny dokument podróży zgodnie z przepisami ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o cudzoziemcach. Legalność może być również definiowana z perspektywy zgodności

zatrudnienia z przepisami ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Badaniem objęte zostaną osoby legalnie zatrudnione. Na etapie badania pilotażowego świadomie rezygnujemy z migrantów nielegalnie zatrudnionych. Imigranci funkcjonujący w szarej strefie gospodarki niewątpliwie stanowią interesującą pod względem problemów integracyjnych grupę badanych, gdyż reprezentują tych imigrantów, którzy mają trudności w integracji na rynku pracy. Jednak z uwagi na ograniczenia czasowe, finansowe i metodologiczne badania (trudności w dotarciu do tej kategorii osób oraz przekonanie ich do wzięcia udziału w wywiadzie zogniskowanym, który jest w tej sytuacji optymalnym rozwiązaniem) nielegalnie zatrudnieni imigranci nie zostaną objęci tym badaniem.

Ad b. Z badania wykluczamy długoterminowych rezydentów. Grupą docelową EFI są m.in. cudzoziemcy przebywający nieprzerwanie na tym terytorium przez okres co najmniej 12 miesięcy (na podstawie wiz lub zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony) lub małżonkowie obywateli polskich – od momentu posiadania dokumentów potwierdzających ich legalny pobyt w Polsce.

Ad c. Aktywni zawodowo - osoby w wieku 15 lat i więcej należące do pracujących ("Pracujący według BAEL i NSP 2002") lub bezrobotnych ("Bezrobotni według BAEL i NSP 2002"). URL: http://www.stat.gov.pl/gus/definicje_PLK_HTML.htm?id=POJ-3871.htm

Ad d. Wybór tych grup cudzoziemców wynika z faktu, iż znajdują się oni wśród ośmiu najliczniejszych zbiorowości cudzoziemców, którym w latach 2004-2008 wydano zezwolenie na pracę w Polsce. Ponadto, w wypadku Ukraińców, Chińczyków i Turków zaobserwowano znaczący wzrost wydanych zezwoleń na pracę w 2008 r. w porównaniu do roku 2007.

Wysoko wykwalifikowany pracownik – to według dyrektywy Rady 2009/50/WE z dnia 25 maja 2009 r. w sprawie warunków wjazdu i pobytu obywateli państw trzecich w celu podjęcia pracy w zawodzie wymagającym wysokich kwalifikacji osoba posiadająca kwalifikacje uzyskane w ramach kształcenia na poziomie wyższym lub wyższe kwalifikacje zawodowe. Badaniem objęte zostaną tylko osoby posiadające kwalifikacje wyższego wykształcenia. Zastosowanie takiej definicji uzasadnione jest ograniczonymi środkami finansowymi oraz krótkim okresem realizacji badania na dokonanie doboru próby na podstawie innych kryteriów np. oceny wyższych kwalifikacji zawodowych (co jest niejednokrotnie problematyczne). Zatem badamy zarówno osoby pracujące na stanowiskach wymagających kwalifikacji, jak i osoby na takich stanowiskach niepracujące, ale posiadające wykształcenie wyższe.

Integracja – przystosowanie się do nowego otoczenia społecznego, badany będzie wymiar instytucjonalno-prawny i ekonomiczno-zawodowy (zob. cel badania)

d) GRUPA DOCELOWA BADANIA

Z uwagi na założenie, iż integrację imigrantów badamy na etapie przed wyjazdem do Polski i w trakcie pobytu w kraju przyjmującym, w badaniu przyjmujemy dwie definicje imigranta.

Na etapie przed wyjazdem:

Potencjalny imigrant ekonomiczny z kraju trzeciego to obcokrajowiec nie będący obywatelem kraju UE posiadający wyższe wykształcenie, który występuje do polskiej jednostki konsularnej o wizę krajową do Polski z pozwoleniem na pracę.

Na etapie pobytu w kraju przyjmującym:

Imigrant – grupą, która nas interesuje są cudzoziemcy nie będący obywatelami UE przebywający w Polsce:

- a. legalnie
- b. powyżej 1 roku lecz nie dłużej niż 5 lat
- c. aktywni zawodowo (poszukujący pracy lub pracujący)
- d. pochodzący z Chin, Turcji, Rosji i Ukrainy.

Ad a. Legalnie – posiadający ważny dokument podróży zgodnie z przepisami ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o cudzoziemcach. Legalność może być również definiowana z perspektywy zgodności zatrudnienia z przepisami ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Badaniem objęte zostaną osoby legalnie zatrudnione. Na etapie badania pilotażowego świadomie rezygnujemy z migrantów nielegalnie zatrudnionych. Imigranci funkcjonujący w szarej strefie gospodarki niewątpliwie stanowią interesującą pod względem problemów integracyjnych grupę badanych, gdyż reprezentują tych imigrantów, którzy mają trudności w integracji na rynku pracy. Jednak z uwagi na ograniczenia czasowe, finansowe i metodologiczne badania (trudności w dotarciu do tej kategorii osób oraz przekonanie ich do wzięcia udziału w wywiadzie zogniskowanym, który jest w tej sytuacji optymalnym rozwiązaniem) nielegalnie zatrudnieni imigranci nie zostaną objęci tym badaniem.

Ad b. Z badania wykluczamy długoterminowych rezydentów. Grupą docelową EFI są m.in. cudzoziemcy przebywający nieprzerwanie na tym terytorium przez okres co najmniej 12 miesięcy (na podstawie wiz lub zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony) lub małżonkowie obywateli polskich – od momentu posiadania dokumentów potwierdzających ich legalny pobyt w Polsce.

Ad c. Aktywni zawodowo - osoby w wieku 15 lat i więcej należące do pracujących ("Pracujący według BAEL i NSP 2002") lub bezrobotnych ("Bezrobotni według BAEL i NSP 2002"). URL:

http://www.stat.gov.pl/gus/definicje_PLK_HTML.htm?id=POJ-3871.htm

Ad d. Wybór tych grup cudzoziemców wynika z faktu, iż znajdują się oni wśród ośmiu najliczniejszych zbiorowości cudzoziemców, którym w latach 2004-2008 wydano zezwolenie na pracę w Polsce.

Ponad to, w wypadku Ukraińców, Chińczyków i Turków zaobserwowano znaczący wzrost wydanych zezwoleń na pracę w 2008 r. w porównaniu do roku 2007.

Wysoko wykwalifikowany pracownik – to według dyrektywy Rady 2009/50/WE z dnia 25 maja 2009 r. w sprawie warunków wjazdu i pobytu obywateli państw trzecich w celu podjęcia pracy w zawodzie wymagającym wysokich kwalifikacji osoba posiadająca kwalifikacje uzyskane w ramach kształcenia na poziomie wyższym lub wyższe kwalifikacje zawodowe. Badaniem objęte zostaną tylko osoby posiadające kwalifikacje wyższego wykształcenia. Zastosowanie takiej definicji uzasadnione jest ograniczonymi środkami finansowymi oraz krótkim okresem realizacji badania na dokonanie doboru próby na podstawie innych kryteriów np. oceny wyższych kwalifikacji zawodowych (co jest niejednokrotnie problematyczne). Zatem badamy zarówno osoby pracujące na stanowiskach wymagających kwalifikacji, jak i osoby na takich stanowiskach niepracujące, ale posiadające wykształcenie wyższe.

Integracja – przystosowanie się do nowego otoczenia społecznego, badany będzie wymiar instytucjonalno-prawny i ekonomiczno-zawodowy (zob. cel badania)

2 Fundacja im Stefana Batorego:

- A) Przeciwdziałanie Nietolerancji
- B) Edukacja Prawna
- C) Współpraca Międzynarodowa**

C) Współpraca Międzynarodowa

- **Przyjazna granica**
- Więcej niż sąsiedztwo
- Publikacje: Partnerstwo Wschodnie
- Wspieranie białoruskich ośrodków badawczych.
- Dyskusja: Co się dzieje na Białorusi?
- Projekt: Ukraina na drodze do UE”
- Debata: Rosja w Europie
- Bliżej Azji Centralnej
- Projekt Wyzwanie
- Grupa Zagranica

Celem programu jest wspieranie demokratycznych przemian w Europie Wschodniej, kształtowanie przyjaznej polityki Polski i Unii Europejskiej wobec sąsiadów na Wschodzie oraz inicjowanie dyskusji publicznej i udział w debacie na temat spraw międzynarodowych w Polsce i na forum europejskim.

Przyjazna granica

W ramach projektu od 2002 roku prowadzimy działania na rzecz liberalizacji polityki wizowej Polski i pozostałych państw członkowskich Unii Europejskiej wobec obywateli krajów Europy Wschodniej oraz na rzecz podniesienia standardów obsługi cudzoziemców na przejściach granicznych na wschodniej granicy Unii. Wspólnie z grupą organizacji pozarządowych z Polski, Rosji, Ukrainy i Białorusi prowadziliśmy monitoring polskich przejść granicznych pod kątem zachowania służb wobec przekraczających je cudzoziemców ze Wschodu (2002-2003), monitoring polskiej polityki wizowej (2003-2004), monitoring procedur wydawania wiz przez kraje Unii Europejskiej obywatelom Europy Wschodniej (2005-2006) oraz monitoring lądowych przejść granicznych Unii Europejskiej (2007). Raporty i wynikające z monitoringu rekomendacje wykorzystujemy w podejmowanej na forum unijnym kampanii na rzecz wprowadzania przyjaznych rozwiązań wizowych i granicznych wobec wschodnich sąsiadów Unii Europejskiej.

W 2008 roku posumowaliśmy wyniki przeprowadzonego rok wcześniej monitoringu 19 przejść granicznych w siedmiu krajach: Bułgarii, Estonii, Finlandii, Polsce, Rumunii, na Węgrzech i na Słowacji. Opracowano siedem raportów krajowych oraz raport końcowy pt. Monitoring przejść granicznych Unii Europejskiej autorstwa Marty Kindler i Ewy Matejko z Ośrodka Badań nad Migracjami Uniwersytetu Warszawskiego, przygotowany we współpracy z przedstawicielami instytucji, które prowadziły badania w poszczególnych krajach. Z naszych badań wynika, że sposób obsługi podróżnych i warunki, w jakich podróżni oczekują, wymagają większej uwagi i zmian. Najważniejsze problemy dotyczą: infrastruktury przejść granicznych, komunikacji (dostęp do informacji na temat procedur granicznych i komunikacja między podróżnymi a funkcjonariuszami granicznymi), współpracy między instytucjami zarządzającymi granicą, władzami lokalnymi i centralnymi. Konsekwencjami tych problemów są m.in. tworzenie się kolejek, niedostateczne stosowanie reguł niedyskryminacji, praktyki korupcyjne.

Raport prezentowany był: w maju w Warszawie podczas konferencji „Co się dzieje na granicach Unii?”, w Brukseli (czerwiec) — na spotkaniu zorganizowanym we współpracy z Ośrodkiem Studiów nad Polityką Europejską (CEPS) i brukselskim biurem Instytutu Społeczeństwa Otwartego (OSI), w

Kijowie (czerwiec) — na seminarium zorganizowanym wspólnie z Centrum Pokoju, Konwersji i Polityki Zagranicznej Ukrainy (CPCFPU) i Międzynarodową Fundacją Odrodzenie, w Budapeszcie (lipiec) — na dorocznej konferencji programu „Wyzwanie” oraz w Helsinkach (wrzesień) — na konferencji zorganizowanej we współpracy z Fińskim Instytutem Spraw Międzynarodowych. Przedstawione w raporcie wyniki badań i wnioski były także omawiane w trakcie mniej oficjalnych spotkań z przedstawicielami władz krajów członkowskich UE oraz instytucji unijnych. Podejmowaliśmy też działania na rzecz liberalizacji procedur wizowych. W styczniu, wspólnie z czeskim Stowarzyszeniem Spraw Międzynarodowych (AMO), wystosowaliśmy apel „Jak zapobiec tworzeniu żelaznej kurtyny między UE a Białorusią?”, postulujący obniżenie cen wiz schengenських dla obywateli Białorusi z 60 do 35 euro. Apel podpisali m.in. byli prezydenci Czech i Polski: Václav Havel, Lech Wałęsa i Aleksander Kwaśniewski, przedstawiciele polskiego i czeskiego parlamentu oraz polskie i czeskie organizacje pozarządowe. W czerwcu opublikowaliśmy analizę Co można zmienić w sprawie wiz? Polityka wizowa po wejściu Polski do Schengen, w której zaprezentowaliśmy wpływ zaostrzenia polityki wizowej UE na sytuację wschodnich sąsiadów Polski, a także działania, które należy podjąć, by złagodzić jej skutki na Wschodzie. Problematykę tę podejmowaliśmy także w trakcie spotkań z przedstawicielami Departamentu Konsularnego MSZ, na konferencjach oraz w artykułach i wypowiedziach dla mediów.

Jesienią — we współpracy z Centrum Carnegie z Moskwy, Centrum Innowacji Socjalnych (CIS) z Mińska, CPCFPU z Kijowa i Instytutem na rzecz Polityki Publicznej z Kiszyniowa — przeprowadziliśmy w Kijowie, Kiszyniowie, Mińsku i Moskwie monitoring konsulatów 9 państw UE: Czech, Litwy, Łotwy, Finlandii, Francji, Niemiec, Polski, Wielkiej Brytanii i Włoch. Badaliśmy zmiany w zakresie procedur wizowych i jakości obsługi osób ubiegających się o legalny pobyt w UE w stosunku do sytuacji sprzed trzech lat, kiedy przeprowadziliśmy podobne badania przy zastosowaniu tej samej metodologii. W grudniu na konferencji „Polityka wizowa rok po Schengen” Leszek Chajewski (socjolog) przedstawił wstępne wyniki i wnioski z badań. W dyskusji wzięli udział: Leonid Kalicenia (CIS, Mińsk), Ołeksandr Suszko (CPCFPU, Kijów) i Krzysztof Lisek (przewodniczący Sejmowej Komisji Spraw Zagranicznych).

3 Partnerstwo @lterCamp

Partnerstwo realizowane będzie w ramach Tematu I: „**Pomoc w społecznej i zawodowej integracji osób ubiegających się o status uchodźcy**”.

Celem Partnerstwa jest wspieranie integracji społecznej i zawodowej osób ubiegających się o status uchodźcy poprzez następujące działania:

- wypracowanie innowacyjnego **pakietu usług na rzecz osób ubiegających się o status uchodźcy** przygotowujących ich do wejścia na rynek pracy po uzyskaniu statusu uchodźcy lub zgody na pobyt tolerowany, oraz **działania edukacyjne skierowane do pracowników instytucji polityki społecznej** (komponent instytucjonalny);
- diagnoza i prognoza naukowa kwestii migracyjnych i uchodźczych (komponent badawczy);
- przeprowadzenie wielopłaszczyznowego programu komunikacji z opinią publiczną na rzecz promowania postaw przychylnych cudzoziemcom / uchodźcom (komponent dotyczący kształtowania postaw w społeczeństwie przyjmującym).

Partnerstwo ma charakter sektorowy, a jego **grupą docelową są cudzoziemcy, którzy złożyli wniosek o nadanie statusu uchodźcy w RP i z powodu braku własnych środków finansowych korzystają ze świadczeń socjalnych w ośrodkach dla uchodźców**. Ponadto pośrednimi odbiorcami Projektu będą: pracownicy i wolontariusze wzorcowego ośrodka adaptacyjnego stworzonego w ramach Programu (ośrodek URiC w Czerwonym Borze, społeczność lokalna i całe społeczeństwo polskie).

Na Działanie 1 składają się następujące komponenty:

- nawiązanie współpracy z partnerami krajowymi i ponadnarodowymi,
- badania wstępne mające na celu kompleksowe przygotowanie do Działania 2 i 3,
- rozpoczęcie kampanii informacyjnej na rzecz promowania Partnerstwa.

Na Działanie 2 składać się będą m.in. następujące zadania:

- uruchomienie wzorcowego ośrodka adaptacji, do którego kwalifikowani będą cudzoziemcy objęci Programem (w ośrodku zapewniona zostanie – poza zakwaterowaniem i wyżywieniem – pomoc psychologiczna i prawna, indywidualna opieka mentorów, kursy języka polskiego i elementów kultury polskiej, kursy komputerowe oraz zawodowe);
- przeprowadzenie pogłębionych ogólnopolskich badań społecznych w zakresie problematyki Projektu;
- realizacja ogólnopolskiej kampanii społecznej na rzecz adaptacji społeczno-zawodowej cudzoziemców;
- prowadzenie badań ewaluacyjnych.
- Działanie 3 obejmie następujące komponenty realizujące zasadę mainstreaming:
- opracowanie wniosków;
- organizację konferencji, seminariów i konsultacji;
- publikację wyników;
- doskonalenie metod pracy oparte o wyniki badań ewaluacyjnych. Projekt uwzględni kwestie horyzontalne poprzez m.in. kontakty ze społecznością lokalną w miejscu gdzie powstanie wzorcowy ośrodek adaptacyjny (promowanie rozwoju lokalnego), wielokanałowy przepływ informacji (promowanie społeczeństwa informacyjnego), równy udział kobiet i mężczyzn.

4 Fundacja Ocalenie

Stałe działania fundacji:

A Pomoc dla uchodźców i imigrantów.

B Fundacja organizowała warsztaty dla instytucji państwowych, Policji i Straży Granicznej, placówek edukacyjnych oraz organizacji pozarządowych dotyczących:

C Interwencje kryzysowe i mediacje

D Fundacja angażuje się w organizację wydarzeń kulturalnych, które służą:

E Pomoc dla repatriantów

F Organizacja oraz uczestnictwo w konferencjach

G Konferencja zorganizowana przez Fundację "Ocalenie":

H Udział w badaniach nad sytuacją uchodźców w Polsce

I Projekty

J MultiQulti. Punkt specjalistycznego poradnictwa dla cudzoziemców w Warszawie

K Kim Jestem? W poszukiwaniu własnej tożsamości...

H) Udział w badaniach nad sytuacją uchodźców w Polsce

Fundacja bierze udział w badaniach w prowadzonych w Polsce przez UNHCR i inne organizacje, dotyczących sytuacji uchodźców w naszym kraju.

5 Fundacja Rozwoju „Oprócz Granic”

A) Centrum Powitania

B) Migrantki portal wiedzy

C) Migrantki Centrum Karier i pośrednictwa Pracy

D) Défi. Wielowymiarowe wyzwania: badanie potencjału integracji migrantów w Polsce

Działania FROG mają na celu:

- wpływanie na zbliżenie narodów, społeczeństw i państw Regionu Europy Środkowej i Wschodniej poprzez krzewienie wzajemnej wiedzy i informacji oraz uświadamianie poczucia wspólnoty kulturowej i wspólnoty interesów;
- przekazywanie doświadczeń w rozwiązywaniu problemów i kwestii społecznych oraz upowszechnianie wiedzy o polityce społecznej wśród społeczeństw Regionu Europy Środkowej i Wschodniej;
- wspieranie działań na rzecz promowania Regionu Europy Środkowej i Wschodniej i tworzących go krajów;
- rozwój wzajemnych kontaktów pomiędzy środowiskami działającymi na rzecz rozwiązywania problemów i kwestii społecznych oraz zajmującymi się współpracą regionalną;
- podnoszenie kwalifikacji zawodowych specjalistów zajmujących się wdrażaniem rozwiązań z zakresu aktywnej polityki społecznej oraz pracujących w instytucjach polityki społecznej lub służbach socjalnych;
- wpływanie na wzrost aktywności i partycypacji społecznej w dążeniu do zacieśniania więzi między narodami i społeczeństwami Regionu Europy Środkowej i Wschodniej.

Celem niniejszego projektu jest zbiór i analiza informacji na temat procesu integracji cudzoziemców w Polsce oraz zapoznanie szerokich kręgów urzędników, działaczy organizacji pozarządowych, mediów i polityków z uwarunkowaniami integracji cudzoziemców w dzisiejszej Polsce.

Celem badania jest uzyskanie kompleksowego spojrzenia na zagadnienie integracji cudzoziemców w Polsce, biorąc pod uwagę specyficzne uwarunkowania i postawy istotnych dla tego procesu grup. Badania będą miały charakter eksploracyjny, kompleksowy i interdyscyplinarny. Zaletą badania, będzie skoordynowana metodologia oraz odniesienie się do wielu aspektów funkcjonowania migrantów. Przyjmując *orientację strukturalno-funkcjonalną*, w badaniach nad stanem integracji cudzoziemców w społeczeństwie polskim warto przyrzeć się funkcjom poszczególnych elementów systemu, istotnymi dla równowagi całej struktury lub przeciwnie - dla jej rozchwiania. Zakładając, że stan rozchwiania możemy odnieść do sytuacji niesprzyjającej integracji, a stan równowagi — do pożądanego modelu integracji, spróbujemy przyrzeć się w proponowanych badaniach, funkcjom takich podmiotów jak:

- **społeczeństwo polskie** (obywatele mający kontakty z cudzoziemcami i ci, którzy nie mieli nic do czynienia z cudzoziemcami przebywającymi w Polsce);
- **cudzoziemcy** (przebywający w Polsce, oraz regularnie przemieszczający się pomiędzy Polską, a krajem pochodzenia);
- **instytucje publiczne** (konsulaty krajów pochodzenia migrantów w Polsce, Policja, Wojewódzki Urząd Pracy, Wydział Spraw Cudzoziemców Urzędu Wojewódzkiego);
- **instytucje niepubliczne** (tj. biznes świadczący usługi skierowane do cudzoziemców, organizacje pozarządowe działające na rzecz migrantów - te, w których działają Polacy, jak i takie, w których działają głównie cudzoziemcy);
- **instytucje zainicjowane przez cudzoziemców** (diaspory, wspólnoty, fora internetowe);
- **media** w Polsce;
- **ustawodawstwo** (zarówno Polski jako kraju przyjmującego, jak i krajów wysyłających).

Badanie ma pozwolić na uchwycenie, opisanie i zaopiniowanie czynników sprzyjających integracji cudzoziemców w Polsce (m.in. aktywności ekonomicznej, nawiązywaniu znajomości ponad podziałami etnicznymi), również poprzez odniesienia do kontekstu prawnospołecznego Polski. Obywatele państw trzecich potrzebują i oczekują bowiem adekwatnej reakcji instytucjonalnej ze strony społeczeństwa przyjmującego na ich potrzeby, oczekiwania i często specyficzną sytuację życiową. Podejście proponowane w tym projekcie, ma umożliwić przetestowanie narzędzia stworzonego z myślą o opracowywaniu wskaźników i punktów odniesienia do oceny integracji imigrantów na poziomie krajowym oraz stworzenie rekomendacji w zakresie budowania wskaźników mierzenia integracji. Wyniki niniejszego projektu *explicite* przyczynią się więc do zrozumienia i w konsekwencji do bardziej efektywnego zarządzania procesem integracji imigrantów w Polsce.

Innowacyjność niniejszych badań polega na:

1. Spojrzeniu na proces integracji cudzoziemców jako na proces;
2. Jego kompleksowym, interdyscyplinarnym przebadaniu;
3. Analizy uwarunkowań kraju wysyłającego;
4. Analizy społeczeństwa i instytucji kraju przyjmującego.

Niniejszym badaniem zostaje objęta grupa imigrantów z terenów byłego ZSRR, którzy, jak pokazują oficjalne dane, stanowią najliczniejszą grupę imigrantów do Polski. Badaniem zostaną objęci migranci z: **Armenii, Białorusi, Kazachstanu, Mołdawii, Rosji** oraz, najliczniejsi — z **Ukrainy**. Objęcie badaniem tak szerokiego wachlarza narodowości i jednocześnie pewne ograniczenie czynników historyczno-kontekstualnych, spowoduje, że zgeneralizowane wnioski i rekomendacje znajdą zastosowanie i pozwolą zrozumieć znaczący fragment zagadnienia imigracji do Polski.

6 Instytut Spraw Publicznych

- A) Seminarium międzynarodowe "Wizerunek imigrantów a integracja"
- B) Psychoedukacja drogą do integracji II
- C) Psychoedukacja drogą do integracji
- D) SAŚIEDZI CZY INTRUZI. Badania dyskryminacji cudzoziemców w Polsce Program studyjny: Wsparcie techniczne dla administracji Ukrainy w zakresie koordynacji polityki migracyjnej w kontekście polskich doświadczeń**
- E) Program studyjny: Wsparcie techniczne dla administracji Ukrainy w zakresie koordynacji polityki migracyjnej w kontekście polskich doświadczeń
- F) Obraz Europy - seria telewizyjnych programów talk show w autonomicznej Republice Krymu
- G) Prawnicy na Rzecz Uchodźców IV

D) SAŚIEDZI CZY INTRUZI. Badania dyskryminacji cudzoziemców w Polsce

Celem projektu jest przeciwdziałanie dyskryminacji cudzoziemców w Polsce poprzez szczegółowe zbadanie stanu i przyczyn tego zjawiska.

Tworzymy podstawy do skutecznej integracji poprzez zdiagnozowanie problemów, przed jakimi stają obcokrajowcy pochodzący z państw trzecich w Polsce, w kontekście dyskryminacji oraz przedstawienie rekomendacji zmierzających do obniżenia napięć pojawiających się na drodze integracji obywateli państw trzecich z polskim społeczeństwem w tym kontekście.

Poprzez realizację projektu zwiększamy zdolności w zakresie monitorowania i oceny polityk oraz środków służących integracji obywateli państw trzecich poprzez zbieranie i analizę informacji dotyczących problemu dyskryminacji migrantów.

Dążymy także do zwiększenia świadomości problemu dyskryminacji jako czynnika utrudniającego skuteczną integrację migrantów w społeczeństwie.

Istotnym elementem projektu są działania monitoringowe i rzecznicze. Projekt jest podzielony na następujące działania:

- Badania socjologiczne wśród migrantów, urzędników oraz praktyków, zajmujących się problematyką integracji oraz dyskryminacji (badań sprawdzają różne sfery życia cudzoziemców w Polsce – stosunki sąsiedzkie, współpracę z urzędnikami oraz ogólnie występowanie zjawiska dyskryminacji wobec nich.)
- Przeprowadzenie eksperymentu badawczego wśród pracodawców, sprawdzającego ich rzeczywistą chęć zatrudniania różnych kategorii cudzoziemców.
- Przeprowadzenie analiz prawnych i politologicznych dotyczących zjawiska dyskryminacji poprzez badanie prawa i praktyki jego stosowania w Polsce oraz w innych państwach członkowskich UE.
- Prowadzenie działań na rzecz przeciwdziałania dyskryminacji cudzoziemców w Polsce poprzez inicjowanie i współpracę w trakcie procesu legislacyjnego oraz prowadzenie działań rzeczniczych.
- Opracowanie publikacji przedstawiających bogaty zasób wiedzy na temat zdiagnozowanych problemów oraz rekomendacji skierowanych zarówno do polskich instytucji i obywateli państw trzecich obecnych na polskim rynku pracy.
- Semina promujące wyniki projektu.

Wszystkie podejmowane działania mają na celu poprzez dobrą diagnozę zjawiska pomoc w wypracowaniu skutecznych narzędzi i programów integracji migrantów w Polsce, w tym poprzez stworzenie rozwiązań strukturalnych i w ten sposób będą zapobiegać dyskryminacji w przyszłości.

7 Ośrodek Badań nad Migracjami UW

Działalność naukowo-badawcza Ośrodka realizowana jest przez pięć zespołów badawczych:

- Zespół Metod i Teorii Migracji
- Zespół Ekonomii Migracji
- Zespół Integracji i Stosunków Etnicznych
- Zespół Mobilności Społecznej Migrantów
- Zespół Polityk Migracyjnych.

Główne obszary badawcze OBM:

- Teorie i metody w badaniach nad migracjami
- Determinanty decyzji migracyjnych na różnych poziomach analizy
- Przyczyny i konsekwencje emigracji z Polski
- Napływ i funkcjonowanie cudzoziemców na polskim rynku pracy
- Powstawanie, funkcjonowanie i integracja społeczności imigranckich w Polsce
- Polityka migracyjna w Polsce i w UE
- Funkcjonowanie granicy i migracje nielegalne
- Mobilność społeczna imigrantów

Program badawczy Ośrodka zakłada kompleksowe i pogłębione podejście badawcze z użyciem różnorodnych metod. Podstawowymi zasadami stanowiącymi fundament działalności Ośrodka od momentu jego powstania są interdyscyplinarność oraz wysoka jakość prowadzonych badań. Główny nacisk działalności Ośrodka położony jest na uczestnictwo w długotrwałych projektach badawczych, które bazują na obiecujących metodach badawczych. Jedną z takich metod, twórczo rozwiniętych przez OBM jest etnosondaż. Średniookresowy cel badawczy OBM to kompleksowa analiza trendów migracyjnych po rozszerzeniu Unii Europejskiej w 2004 roku.

8 Polskie Towarzystwo Prawa Antydyskryminacyjnego

Polskie Towarzystwo Prawa Antydyskryminacyjnego zostało powołane w dniu 9 grudnia 2006 r. Jest stowarzyszeniem działającym na podstawie ustawy Prawo o stowarzyszeniach. Członkami stowarzyszenia są prawnicy – adwokaci, radcowie prawni, prawnicy organizacji pozarządowych, których zainteresowania skupiają się wokół zagadnienia ochrony praw człowieka, przeciwdziałania dyskryminacji, promowania zasady równego traktowania w szczególności bez względu na płeć, wiek, rasę i pochodzenie etniczne, orientację seksualną, religię i przekonania i niepełnosprawność.

Celem Towarzystwa jest popieranie rozwoju nauki prawa antydyskryminacyjnego, upowszechnianie wiedzy w tym zakresie oraz aktywne działanie na rzecz zwalczania dyskryminacji.

Towarzystwo realizuje swoje cele w szczególności poprzez:

- inicjowanie i organizowanie badań naukowych, w tym prawno-porównawczych,
- przygotowywanie ekspertyz naukowych,
- upublicznianie dyskusji na temat zjawiska dyskryminacji,
- wspieranie osób dotkniętych dyskryminacją i problemami z nią związanymi, ze szczególnym uwzględnieniem pomocy prawnej łącznie z reprezentacją przed sądami powszechnymi, sądami międzynarodowymi oraz organami administracji publicznej,
- kształtowanie postaw tolerancji i przełamywanie uprzedzeń i stereotypów wobec grup narażonych na dyskryminację;
- działanie na rzecz ochrony praw człowieka i propagowanie wiedzy na ich temat
- propagowanie inicjatyw sprzyjających tworzeniu atmosfery zaufania i szacunku dla ludzi różnych religii, kultur i światopoglądów

9 Międzynarodowa Organizacja ds. Migracji (IOM)

Projekty/inicjatywy:

- A) Pomoc w dobrowolnym powrocie
- B) Współpraca drogą do integracji
- C) Aktywni i kompetentni. Migranci w społeczeństwie obywatelskim.
- D) Międzykulturowa szkoła w Wielokulturowym Mieście
- E) Kampania Handel ludźmi jest faktem
- F) Wystawa handel ludźmi nie zna granic
- G) Migracje a zdrowie: Kampania edukacyjna
- H) Migracje a zdrowie: Wzmocnienie ochrony zdrowia publicznego
- I) Dzieci cudzoziemskie bez opieki
- J) Migrant Info

A) Migracje a zdrowie: Wzmocnienie ochrony zdrowia publicznego

Projekt *Wzmocnienie ochrony zdrowia publicznego na nowych wschodnich granicach rozszerzonej Unii Europejskiej* realizowany przez biura IOM na Węgrzech, Słowacji i Rumunii (w ograniczonym zakresie), przy wsparciu ze strony Węgierskiego Uniwersytetu Pecs oraz Andaluzyjskiej Szkoły Zdrowia Publicznego (EASP) oraz we współpracy ze Światową Organizacją Zdrowia (WHO), Europejskim Centrum Zapobiegania i Kontroli Chorób (ECDC) oraz Europejską Agencją Zarządzania

Współpracą Operacyjną na Zewnętrznych Granicach Państw Członkowskich Unii Europejskiej (FRONTEX).

Cele projektu:

1. Obniżenie ryzyka w obszarze zdrowia publicznego związanego z migracją wzdłuż zewnętrznych granic rozszerzonej UE.
2. Dokonanie analizy i dokumentacji obecnej sytuacji w obszarze zdrowia publicznego w aspekcie zarządzania granicami w krajach UE tworzących nową wschodnią granicę strefy Schengen.
3. Promocję dostępu migrantów do adekwatnych i odpowiednich usług medycznych opartych na przestrzeganiu praw człowieka oraz świadczenia usług w zakresie medycyny pracy wobec funkcjonariuszy służb granicznych poprzez szkolenia, wypracowanie wytycznych dotyczących zdrowia publicznego w zarządzaniu granicami i w procedurach zatrzymań oraz stworzenie rekomendacji dla zmian strukturalnych.
4. Upowszechnienie rezultatów projektu oraz doświadczeń zebranych w trakcie realizacji w celu wzmocnienia bezpieczeństwa zdrowia publicznego wzdłuż całej zewnętrznej granicy rozszerzonej UE.

W ramach projektu wypracowane zostaną następujące komponenty:

- raport z oceny sytuacji w poszczególnych krajach uczestniczących w projekcie
- scenariusz i materiały szkoleniowe (przeprowadzony również zostanie trening dla przyszłych trenerów)
- opracowanie wytycznych dotyczących zdrowia publicznego w zarządzaniu granicami i w procedurach zatrzymań oraz stworzenie rekomendacji dla zmian strukturalnych.

Na terenie Polski w realizacji projektu biorą udział: Straż Graniczna, Ministerstwo Zdrowia, Główny Inspektorat Sanitarny, Ośrodek Badań nad Migracjami.

Projekt jest współfinansowany ze środków programu Generalnego Dyrektoriatu ds. Zdrowia i Ochrony Konsumentów Zdrowie Publiczne 2006

10 Stowarzyszenie Interwencji Prawnej

- A Równe prawa na Mazowszu
- B równy start we wspólnym mieście
- C Szkoła wielokulturowa
- D Ewaluacja funkcjonowania instytucji społecznego wsparcia m. st. warszawy w zakresie właściwej realizacji praw przymusowych migrantów**
- E Metodologia przygotowania bazy danych do identyfikacji zdarzeń o charakterze dyskryminacyjnym, ksenofobicznym czy rasistowskim
- F Równe szanse polskiej szkole
- G PRZYJAZNY URZĄD DLA KAŻDEGO. Ewaluacja funkcjonowania Wydziału Spraw Cudzoziemców Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego
- H SAŚIEDZI CZY INTRUZI - badania dyskryminacji cudzoziemców w Polsce
- I Prawnicy na rzecz uchodźców IV
- J Centrum Informacyjne dla Cudzoziemców
- K Projekty Archiwalne (katalog)

D) Ewaluacja funkcjonowania instytucji społecznego wsparcia m. st. warszawy w zakresie właściwej realizacji praw przymusowych migrantów

grantodawca: Urząd m.st. Warszawy

termin realizacji: listopad - grudzień 2009

krótki opis projektu:

Celem projektu będzie ocena przestrzegania przez różnego rodzaju instytucje m.st. Warszawy powołane do zapewnienia różnych form wsparcia społecznego (pomoc społeczna, rodzinna, wsparcie na rynku pracy) stopnia przestrzegania praw migrantów przymusowych oraz spełniania ich oczekiwań odnośnie pomocy w prowadzonych przez nich działaniach.

W ramach projektu będą podjęte następujące działania:

1. Przygotowanie raportu na temat praw migrantów przymusowych w postępowaniach przed instytucjami wsparcia społecznego.
2. Przeprowadzenie wywiadów pogłębionych z pracownikami różnych urzędów. Planowane jest przeprowadzenie ok. 30 wywiadów z pracownikami różnych urzędów. Wywiady będą prowadzone zarówno z pracownikami pracującymi bezpośrednio z migrantami, jak również z kierownictwem jednostek. Celem wywiadu jest uzyskanie informacji o: warunkach pracy urzędników oraz podstawowych problemach w jego pracy. Badanie zostanie przeprowadzone w oparciu o przygotowany wcześniej scenariusz wywiadu dostosowywany do konkretnej instytucji i specyfiki pracy z klientem - cudzoziemcem.
3. Przeprowadzenie wywiadów fokusowych z cudzoziemcami. Przeprowadzonych zostanie ok. 4 grupowych wywiadów fokusowych, których celem będzie rozmowa nt. możliwych zmian w działaniach urzędów, by lepiej odpowiadały na potrzeby migrantów.
4. Opracowanie raportów cząstkowych z badań jakościowych oraz ilościowych.
5. Opracowanie ostatecznej wersji raportu oraz rekomendacji i ich konsultacja podczas seminarium

E) Metodologia przygotowania bazy danych do identyfikacji zdarzeń o charakterze dyskryminacyjnym, ksenofobicznym czy rasistowskim

grantodawca: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji

termin realizacji: listopad - grudzień 2009

kwota dofinansowania: 28 350 zł

krótki opis projektu:

Celem projektu jest opracowanie metodologii i systemu gromadzenia danych o zdarzeniach o charakterze dyskryminacyjnym, ksenofobicznym i rasistowskim oraz stworzenie narzędzia pozwalającego monitorować zjawisko rasizmu, dyskryminacji rasowej i ksenofobii.

W ramach projektu zrealizowanych będzie szereg zadań:

1. Przeprowadzenie kwerendy oraz opracowanie raportu wstępnego na temat doświadczeń zagranicznych (w tym unijnych) oraz krajowych w dziedzinie monitorowania i rejestrowania przypadków zdarzeń o charakterze dyskryminacyjnym, ksenofobicznym czy rasistowskim.
2. Opracowanie raportu na temat sytuacji w Polsce z punktu widzenia monitoringu zjawiska poprzez przeprowadzenie i opracowanie wywiadów z kluczowymi osobami odpowiadającymi za zbieranie danych w zakresie dyskryminacji rasowej, rasizmu i ksenofobii.
3. Przeprowadzenie badania oraz opracowanie raportu z analizy doświadczeń wybranych państw w zakresie zbierania danych o dyskryminacji rasowej, ksenofobii i rasizmie.
4. Na podstawie zebranych materiałów i badań opracowane zostanie studium wykonalności wprowadzenia konkretnych rozwiązań w Polsce, w szczególności przygotowany zostanie słownik terminów i zbiorcza metodologia zbierania tego typu danych. Produkty te zostaną poddane analizie w trakcie seminarium.

Projekt jest realizowany w partnerstwie z Instytutem Spraw Publicznych.

G) PRZYJAZNY URZĄD DLA KAŻDEGO. Ewaluacja funkcjonowania Wydziału Spraw Cudzoziemców Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego

grantodawca: Fundacja im. Stefana Batorego

termin realizacji: luty - listopad 2009

kwota dofinansowania : 48 350,00 zł

krótki opis projektu:

Cel projektu

Sprawdzenie stopnia przestrzegania praw cudzoziemców przez Wydział Spraw Cudzoziemców Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w prowadzonych przez niego postępowaniach administracyjnych. Ewaluacja Urzędu dostarczy odpowiedzi na następujące pytania:

- Czy Mazowiecki Urząd Wojewódzki zapewnia jawne, jasne i przejrzyste procedury obsługi cudzoziemców?
- Czy istnieją standardy obsługi interesantów w Wydziale Spraw Cudzoziemców MUW?
- Czy istniejący system relacji zapewnia przestrzeganie przepisów regulujących status cudzoziemców w Polsce oraz przestrzeganie podstawowych praw człowieka: prawa do informacji, prawa do prywatności, zakazu ingerencji w życie osobiste?
- Jakie są warunki i organizacja pracy pracowników w urzędzie?

Opis działań

1. W ramach projektu zostaną przeprowadzone badania wśród cudzoziemców korzystających z usług Urzędu. Badanie będzie się składało z dwóch części: badania ankietowego "w kolejce" przed Urzędem, które pozwoli na identyfikację głównych problemów w funkcjonowaniu Urzędu; wywiadów fokusowych w grupach językowych, uwzględniających cel przyjazdu do Polski, których tematem będą propozycje konkretnych problemów i rozwiązań.
2. Kolejnym etapem ewaluacji będzie przeprowadzenie wywiadów pogłębionych z pracownikami Wydziału Spraw Cudzoziemców MUW na temat warunków ich pracy i problemów z jakimi spotykają się na co dzień w Urzędzie, a także propozycji zmian w funkcjonowaniu Urzędu.
3. Na podstawie przeprowadzonych wywiadów, obserwacji pracy urzędu i analizy dostępnych dokumentów przygotowany zostanie raport zawierający propozycje rozwiązań poprawiających sytuację cudzoziemców i usprawniających pracę Urzędu, a także dokładny opis przeprowadzonej ewaluacji. Przed publikacją raport zostanie skonsultowany z władzami MUW oraz omówiony podczas spotkania "okrągłego stołu" z cudzoziemcami i pracownikami WSC MUW.

H) SĄSIEDZI CZY INTRUZI - badania dyskryminacji cudzoziemców w Polsce

grantodawca: Europejski Fundusz na rzecz Integracji Obywateli Państw Trzecich oraz budżet państwa

termin realizacji: kwiecień 2009 - grudzień 2010

Partnerzy: Fundacja Instytut Spraw Publicznych oraz Instytut Socjologii UW

kwota dofinansowania : 358 207 zł

krótki opis projektu:

Celem projektu jest przeciwdziałanie dyskryminacji cudzoziemców w Polsce poprzez szczegółowe zbadanie stanu i przyczyn tego zjawiska.

Tworzymy podstawy do **skutecznej integracji** poprzez zdiagnozowanie problemów, przed jakimi stają obcokrajowcy pochodzący z państw trzecich w Polsce, w kontekście dyskryminacji oraz przedstawienie rekomendacji zmierzających do obniżenia napięć pojawiających się na drodze integracji obywateli państw trzecich z polskim społeczeństwem w tym kontekście.

Poprzez realizację projektu **zwiększamy zdolności w zakresie monitorowania** i oceny polityk oraz środków służących integracji obywateli państw trzecich poprzez zbieranie i analizę informacji dotyczących problemu dyskryminacji migrantów.

Dążymy także do **zwiększenia świadomości problemu dyskryminacji** jako czynnika utrudniającego skuteczną integrację migrantów w społeczeństwie.

Istotnym elementem projektu są **działania monitoringowe i rzecznicze**. Projekt jest podzielony na następujące działania:

1. Badania socjologiczne wśród migrantów, urzędników oraz praktyków, zajmujących się problematyką integracji oraz dyskryminacji (badań sprawdzają różne sfery życia cudzoziemców w Polsce - stosunki sąsiedzkie, współpracę z urzędnikami oraz ogólnie występowanie zjawiska dyskryminacji wobec nich.)
2. Przeprowadzenie eksperymentu badawczego wśród pracodawców, sprawdzającego ich rzeczywistą chęć zatrudniania różnych kategorii cudzoziemców.
3. Przeprowadzenie analiz prawnych i politologicznych dotyczących zjawiska dyskryminacji poprzez badanie prawa i praktyki jego stosowania w Polsce oraz w innych państwach członkowskich UE.
4. Prowadzenie działań na rzecz przeciwdziałania dyskryminacji cudzoziemców w Polsce poprzez inicjowanie i współpracę w trakcie procesu legislacyjnego oraz prowadzenie działań rzeczniczych.
5. Opracowanie publikacji przedstawiających bogaty zasób wiedzy na temat zdiagnozowanych problemów oraz rekomendacji skierowanych zarówno do polskich instytucji i obywateli państw trzecich obecnych na polskim rynku pracy.
6. Seminaria promujące wyniki projektu.

Wszystkie podejmowane działania mają na celu poprzez dobrą diagnozę zjawiska pomoc w wypracowaniu skutecznych narzędzi i programów integracji migrantów w Polsce, w tym poprzez stworzenie rozwiązań strukturalnych i w ten sposób będą zapobiegać dyskryminacji w przyszłości.

9 Afryka Inaczej

- A) Badanie opinii publicznej na rzecz integracji obywateli państw afrykańskich w Polsce
- B) Tacy sami-wsparcie procesu integracji obywateli państw afrykańskich w Polsce i ich aktywizacja za pośrednictwem blogów i narzędzi internetowych.
- C) Wsparcie procesu integracji obywateli państw afrykańskich za pośrednictwem Internetu i wolontariatu (Collegium Civitas)

Fundacja "Afryka Inaczej" powstała po to, aby realizować następujące cele:

- rozwój stosunków politycznych, kulturalnych, naukowych i gospodarczych między krajami afrykańskimi a Polską i innymi krajami Unii Europejskiej,
- popularyzacja wiedzy o Afryce w Polsce i w innych krajach Unii Europejskiej,
- upowszechnianie i ochrona wolności i praw człowieka oraz swobód obywatelskich, a także działań wspomagających rozwój demokracji w krajach Afryki,
- rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości gospodarczej w krajach Afryki,
- promocja i organizacja wolontariatu w Polsce i w krajach Afryki,
- stosowanie nowych technologii w sektorze kultury.

12 Caritas Polska / Warszawa

- A) Laboratoria integracji. Integracja obywateli państw trzecich w wybranych krajach Unii Europejskiej w kontekście instytucjonalnym

Ankieta nr 14.

BADANIA POZNAŃ

ADMINISTRACJA POZNAŃ

NGO POZNAŃ

1 Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Centrum Badań Migracyjnych: B - OPT

1 Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Centrum Badań Migracyjnych

A) Bariery i czynniki sprzyjające integracji obywateli państw trzecich na rynku pracy, w służbie zdrowia oraz edukacji. Antropologiczne studium przypadku miasta Poznania.

Ankieta nr 10

BADANIA KRAKÓW

ADMINISTRACJA KRAKÓW

NGO KRAKÓW

1 Ormiańskie Towarzystwo Kulturalne: E, PS, PO, WS, WK, B – PO, OPT (Ormianie)

1 Ormiańskie Towarzystwo Kulturalne

- 1 Organizowania wsparcia materialnego dla kilkudziesięciu rodzin rocznie,
- 2 Bezpośrednia opieki prawnej i doradztwa dla kilkuset imigrantów i uchodźców, zwłaszcza z Kaukazu i Zakaukazia, zorganizowania
- 3 Współprowadzenie szkoły weekendowej dla Ormian w Polsce.
- 4 Zdobywanie funduszy na poszczególne projekty i koordynowanie ich prowadzenia
- 5 Projekt: Być online - warsztaty komputerowe dla kobiet ze środowisk ormiańskich.

Do najistotniejszych celów istnienia Fundacji zaliczamy realizację działań służących wyrównywaniu szans grup słabszych oraz pomoc grupom zagrożonym czy poddanym społecznej, kulturowej i prawnej dyskryminacji. **Od początku istnienia FO KZKO intensywnie przygotowujemy kilkanaście programów, których realizacja sukcesywnie prowadzona jest w zakresie:**

naukowym – wspieramy merytorycznie kilka projektów badawczych, prowadzonych przez młodych naukowców, m.in. Sytuacja kobiety ormiańskiej diaspory w Polsce; Badania porównawcze sytuacji Ormian w Polsce i Polaków w Armenii (IKP UW); Ormianie jako społeczności Sieci (IS PAN); Migracja ormiańska w Polsce (UMK Toruń), badania konserwatorskie na Ukrainie;

BADANIA KATOWICE

ADMINISTRACJA KATOWICE

NGO KATOWICE